

Magda Pál

Magda Pál (Rozsnyó, 1770. június 29. – Sárospatak, 1841. július 23.) magyar statisztikus, geográfus, pedagógus.

Életpályája

Polgári családba született, anyja Cházár András nővére volt. Szülei papnak szánták, Dobsina, Rozsnyó, Késmárk és Pozsony iskoláiba járaták, majd a jénaiegyetemre küldték. 1794-ben Jénából hazatérve Iglón élt egy évet, mint nevelő. Magda Pál visszaemlékezése szerint itt volt életében a legboldogabb. 1797-től élete végéig tanított. 1797-ben Csetneken, majd a gömöri gimnáziumban tanít. 1809-ben Lőcsén oktat filozófiát és magyar nyelvet. 1811-ben Besztercebányára költözött, ahol számtalan ellenséget szerzett magának latin oktatóprogramjával. 1814-ben Sopronba költözött, ahonnét, mint ahogy életrajzában megjegyzi, a drágaság miatt kénytelen továbbállni Karlócra. Karlócon sem tudott letelepedni végleg, mert „a Magyarországról írt német kéziratomért, bécsi Udvari Haditanács által üldöztettem”. Ezek után Sárospatakon természetrajzot, gazdaságtudományt és irodalmat tanított. Visszaemlékezésében tanári pályafutásáról azt írta: „nem kis fáradsággal tanítottam nyolc iskolában több mint negyven évig, és még sem tettem nyugalomra, s nem is jutalmaztattam meg hosszas munkálódásomért”. 1834. november 8-án a Magyar Tudományos Akadémia megválasztotta levelező tagjának. 1838-ban nyugalomba vonult.

Magda Pál elégedetlen és boldogtalan életének következményeként a 19. század eleji Magyarország természeti, gazdasági és népeségi viszonyait személyesen megtapasztalta. Kritikus és nyíltan bíráló modora mindenütt ellenségeket szerzett, gyanús és veszedelmes embernek bélyegezték. Munkásságát Fényes Elekországleírásai egyik előképének tekinthetjük. Székács József evangélikus püspök az MTA 1844-es közgyűlésén Magda Pálról azt mondta, Magda mostoha körülmények között is tette a dolgát, és a nemzet emlékezetében mint „a tudomány és igazság kedvelője, a polgári erényeknek barátja s mint becsületes hazafi fog élni”.

Művei

- De discrimine, in quo scholae evangelicae Hungariae cum tota re evangelica versantur. Programma, quo patronos scholae gratiosissimos pro examine publico in gymnasio a. c. Neosoliensi diebus 25., 26. et 27. junii celebrando humanissime invitatur. Neosolii, 1811. (Ismert. Annalen, Wien, III. 326. és IV. 69. l.)
- De schola, quae genio seculi obsequitur, splendidissima, quae cum emendat, optima. Programma, quo patronos scholae gratiosissimos pro examine publico in gymnasio a. c. Neosoliensi diebus 24., 25. et 26. Junii 1812. celebrando officiose invitatur. Ugyanott, (Ism. Annalen ... Wien, III. 353. l.)
- Emlékezetoszlop, melyet Cházár András urnak tiszteletére 70-ik nyarán, Jakab havának 5. u. m. születése napján emelt. Soprony, 1815. (Költemény.)
- Magyar országnak és a határőrző katonaság vidékinek legujabb statisztikai és geographiai leírása. Pest, 1819.
- Oratio inauguralis de originali forma hominis habita S. Patakini, 30. Jan. 1825. Sárospatakini, 1826.

- Neueste statistisch-geographische Beschreibung des Königreichs Ungarn, Croatien, Slavonien und der ungarischen Militärgrenze. Leipzig, 1832. (2. kiadás. U. ott, 1835.)
- A mezei gazdaság philosophiájának szabásai szerint okoskodó és munkálkodó gazda. Sárospatak, 1833. és 1839.
- Az embernek eredeti formájáról programma, melylyel az iskola érdemes pártfogóit a szarvasi evang. luth. gymnasiumban 1837. tartott iskolai vizsgálatra meghívja. Pest, 1837.

Kéziratban

- Az én paradoxomaim 1831.
- Professori beköszöntő beszéd 1834.
- Értekezések az ember rendeltetéséről
- A nevelésről
- Az ember képzésének akadályairól 1836.
- A philosophiáról 1838.

Irodalom

- Székács József: Emlékbeszéd Magda Pál felett. Magyar Tudós Társaság (MTA) évkönyve, 1846.
- Toldy Ferenc: Gyászbeszéd Magda Pál felett. In. Toldy Ferenc irodalmi beszédei. Pest, 1847.
- Ferenczy Jakab - Danielik József: Magyar írók. Életrajz gyűjtemény. 1856.
- Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái.*

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Magda_Pál